

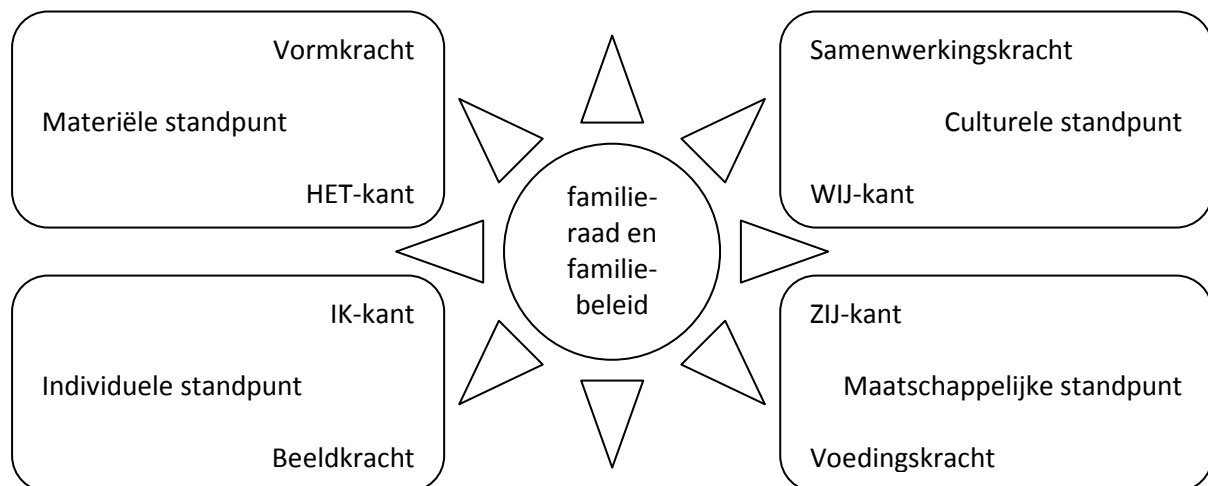
B.2 De creatie-lemniscaat

1. Inleiding

Het 'Stappenplan voor het versterken van de positie van de familieraad' (zie document 3.3) is geïnspireerd op de creatie-lemniscaat van Robbert Copenhagen (2002). In dit tekstdocument wordt de creatie-lemniscaat en daarmee het theoretische fundament voor het algemene stappenplan toegelicht.

2. Het creatieproces

In het creatieproces zijn vier krachten te onderscheiden, namelijk voedingskracht, beeldkracht, samenwerkingskracht en vormkracht. Deze krachten corresponderen met de vier standpunten uit het 'Visieraam familieraden' (zie bijlage B.1 in deze handleiding).

Het creatieproces begint logischerwijs aan de ZIJ-kant. Voordat je in actie komt, moet je eerst weten wat er speelt. Uit zijn omgeving haalt de familieraad daartoe informatie en inspiratie (= voeding). Daarbij putten familieraadsleden vanzelfsprekend uit hun eigen ervaringen als familielid. Daarnaast kan de familieraad die voeding, via haar netwerken binnen en buiten de GGZ-instelling, zowel vanuit de instelling als van buiten de instelling krijgen. De eigen achterban, i.c. de familie van andere GGZ-cliënten, nemen daarbij vanzelfsprekend een speciale plaats in.

Op basis van de informatie en inspiratie die zij - aan de ZIJ-kant - verzamelen, vormen de individuele leden van de familieraad zich – aan de IK-kant - beelden van de gewenste en de huidige situatie t.a.v. het familiebeleid. Deze persoonlijke visies en idealen geven de passie, ambitie en energie van de familieraadsleden richting. De term beeldkracht vat dan ook de essentie van de IK-kant voor het functioneren van de familieraad samen. “Het zijn beelden in de hoofden en harten van mensen, die zoveel kracht kunnen geven, dat ze er een heel creatieproces uit kunnen putten, net zo lang totdat de beelden werkelijkheid worden.”ⁱ

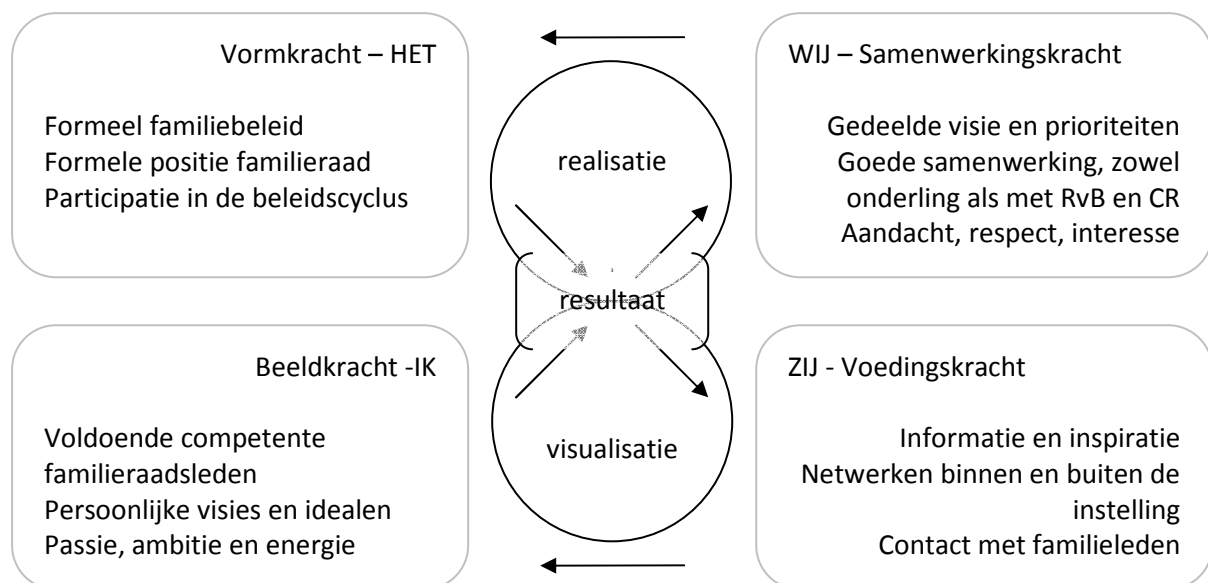
De uitdaging waar individuele familieraadsleden vervolgens voor staan is om – aan de WIJ-kant - tot een gemeenschappelijke visie en gezamenlijke prioriteiten te komen. Om te beginnen onderling en daarna ook in het overleg met de Raad van Bestuur en de Cliëntenraad van de instelling. Persoonlijke aandacht voor elkaar, respect voor elkanders positie en interesse in het verhaal achter de visies van de anderen is daarvoor essentieel. De kunst is om tot een gedeelde visie en prioriteiten te komen, die voldoende aansluiten bij de persoonlijke visies en idealen van alle betrokkenen. Lukt dat niet, dan zal er te weinig draagkracht zijn om de gewenste situatie – aan de HET-kant - daadwerkelijk vorm te geven.

De manifestatie van de visies en idealen van de familieraad in tastbare fysieke vorm vindt plaats aan de HET-kant. Hier wordt het formele familiebeleid gemaakt, geïmplementeerd en geborgd. Daartoe worden concrete resultaten gemaakt en concrete activiteiten ondernomen. Hierbij kan je bijvoorbeeld denken aan een familiebeleidsplan, een klachtenregeling, een richtlijn voor triadisch werken op het niveau van de behandeling, een training voor zorgverleners, een brochure of een voorlichtingsbijeenkomst voor naastbetrokkenen. De formele positie van de familieraad en de participatie van de familieraad in de beleidscyclus zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden.

De resultaten die aan de HET-kant gemaakt zijn worden vervolgens – in meer of mindere mate - aan de ZIJ-kant ontvangen. In de praktijk zal moeten blijken wat naastbetrokkenen, zorgverleners en cliënten er wel of niet mee kunnen, willen en daadwerkelijk doen. Met het verzamelen van informatie over hoe zij – de uitvoering van - het familiebeleid ervaren begint de cyclus weer van voren af aan.

3. De creatie-lemniscaat

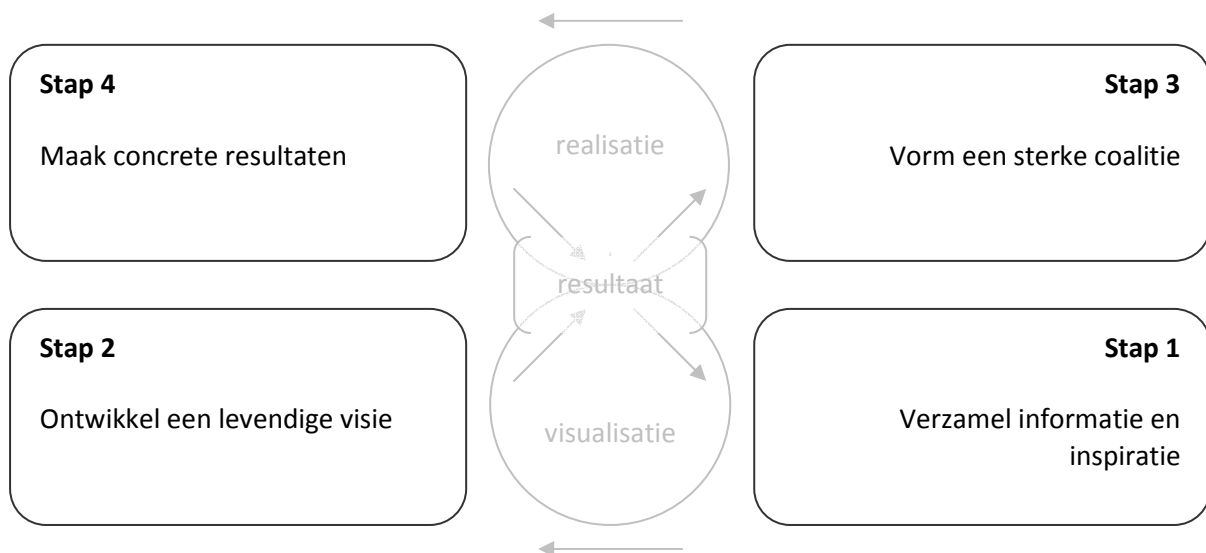
In onderstaand schema is het bovenstaande samengevat. Met de woorden ‘visualisatie’ en ‘realisatie’ bedoelen we dat het aan de IK-kant - op basis van voeding vanuit de ZIJ-kant - gedroomde resultaat aan de HET-kant - na het bereiken van overeenstemming aan de WIJ-kant - concreet gemaakt wordt.

De pijlen geven aan in welke richting de energie in het ideale geval stroomt. In de praktijk kan het nodig zijn om één of meer stappen terug te zetten om het 8-je -de creatielemniscaat –helemaal rond te krijgen. Om van IK (persoonlijke visies en idealen) naar WIJ (gedeelde visies en prioriteiten) te komen kan het bijvoorbeeld nodig zijn om aan de ZIJ-kant aanvullende informatie te verzamelen, waaruit voor de andere IK-ken het nut of de noodzaak blijkt van het resultaat dat één of meer familierraadsleden willen maken. En wanneer het in de WIJ-kant afgesproken resultaat aan de HET-kant maar niet tot stand komt, kan het nodig zijn om aan de IK-kant te checken of het beoogde resultaat wel past bij de passie en ambitie van degenen die het moeten maken (medewerkers of familierraadsleden) of bij de visie en idealen van degenen die daartoe de mensen en middelen ter beschikking moeten stellen (management of Raad van Bestuur).

4. Een algemeen stappenplan

Aansluitend bij het bovenstaande model van de creatie-lemniscaat kunnen we het onderstaande algemene stappenplan formuleren. In document 1.2 (Algemeen stappenplan voor het bevorderen van familiebeleid in GGZ-instellingen) hebben we dit algemene stappenplan verder geconcretiseerd.

Meer informatie:

In de SLKF Handleiding Familiebeleid

- 3.1 De rol en positie van familierraden bij het bevorderen van familiebeleid in de GGZ
- 3.2 Vragenlijst informele positie familierraad
- 3.3 Stappenplan voor het versterken van de positie van de familierraad
- B.1 Visieraam familierraden

Literatuur

- Coppenhagen, R. (2002). Creatieregie: visie en verbinding in veranderingsprocessen. Scriptum.

Noten

ⁱ Citaat uit Coppenhagen (2002).